

DOI: 10.21802/artm.2021.1.17.127.
УДК 378.046.4+616

МОЖЛИВОСТІ ПЛАТФОРМИ «ШКОЛА ДОКАЗОВОЇ МЕДИЦИНИ» ДЛЯ ПІДВИЩЕННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ЛІКАРІВ ОТОЛАРИНГОЛОГІВ

В.І. Попович¹, П.Ф. Дудій², І. В. Кошель³, А.С. Кондрацька⁴

Івано-Франківський національний медичний університет, м. Івано-Франківськ, Україна:

¹*кафедра оториноларингології та офтальмології з курсом хірургії голови і шиї,*

ORCID ID: 0000-0002-2898-8474, e-mail: popovychvasyl@gmail.com;

²*кафедра радіології та радіаційної медицини,*

ORCID ID: 0000-0002-7898-1596, e-mail: dudijpf@ukr.net;

³*кафедра терапії і сімейної медицини ПО,*

ORCID ID: 0000-0002-5466-4537, e-mail: ivannakoshel@gmail.com;

⁴*Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника,*

кафедра економічної кібернетики, м. Івано-Франківськ, Україна,

ORCID ID: 0000-0003-0628-2224, e-mail: ak@eventeam.com.ua

Резюме. Стаття присвячена актуальній проблемі модернізації сучасної системи вищої медичної освіти та інтеграції її у світовий простір. Впровадження системи безперервного професійного розвитку для лікарів поставило нові вимоги до педагогічних технологій та формату навчання, особливо в умовах пандемії COVID-19. Перспективними в цьому плані є медичні освітні платформи, наприклад, «Школа доказової медицини» – інформаційний онлайн ресурс, завдяки якому відбувається взаємодія між носіями та споживачами медичної освіти. Платформа містить різноманітні способи безпосередньої та дистанційної взаємодії, а також передбачає контроль отриманих знань у вигляді електронного тестування.

Мета дослідження: проаналізувати можливості платформи «Школа доказової медицини» для отримання професійних компетентностей лікарями отоларингологами з питань діагностики.

Для засвоєння професійних компетентностей з питань діагностики на платформі «Школа доказової медицини» для лікарів отоларингологів підготовлено, прочитано та записано цикл лекцій та клінічних розглядів. На конференцію зареєструвалось 4502 лікарів. Відбулось 9476 сесій, тобто в середньому один лікар повертався на сайт для перегляду конференції три рази протягом двох днів. Проведений аналіз дозволяє зробити висновок, що новими методами безперервного професійного розвитку цікавляться переважно лікарі молодого віку. Практично всі слухачі, 98,33 %, знаходились в Україні. Переважна більшість лікарів, 72,3 %, для перегляду конференції використовують мобільні телефони.

Розроблена і запропонована методика може бути використана для покращення професійних компетентностей лікарів оториноларингологів.

Ключові слова: медична освіта, безперервний професійний розвиток.

Вступ. Модернізація сучасної системи вищої медичної освіти забезпечує підготовку сучасних лікарів на високому професійному рівні, а також зміну структури і технології такої підготовки. У сучасних умовах модернізації вищої освіти та її інтеграції у світовий простір виникло нове явище у вітчизняній педагогіці – компетентністний підхід. У зв'язку з цим усе більше вчених поділяють думку про те, що основним результатом діяльності навчального закладу повинна стати не тільки система знань, умінь і навичок, а набір ключових компетентностей у різних сферах [1].

Результат засвоєння навчального матеріалу залежить від ефективності взаємодії учасників педагогічного процесу. Кінцевою метою його є отримання компетентностей, які у самостійній професійній діяльності фахівця забезпечують подальше самовдосконалення. Результат залежить від педагогічної технології, однак зрозуміло, що вибір педагогічної технології залежить від галузі освіти. Особливо це стосується медичної освіти, оскільки їй притаманна специфіка викладання, що полягає у поєднанні теоретичної та практичної складових навчального процесу [2].

Фахівці ВООЗ зазначають, що сьогодні в Європі не існує загальноприйнятого підходу до безперервної медичної освіти, проте є загальна згода, що якість медичних послуг напряму залежить від постійної підтримки лікарями своїх компетенцій під час процедур безперервного підвищення та оцінки своєї кваліфікації. При цьому наголошуються, що велике значення має забезпечення (і підвищення) якості вимог до академічного рівня постачальників освітніх послуг або програм навчання, на основі яких лікарі координують власні плани освітньої діяльності.

Сьогодення потребує поліпшення надання медичної допомоги населенню України, удосконалення та впровадження нових форм навчання лікарів закладів охорони здоров'я усіх форм власності.

Система безперервного професійного розвитку (БПР) для лікарів – це сучасний підхід до професійного вдосконалення лікаря. Замість формального навчання лікарі будуть постійно розвивати свої компетенції.

Принцип безперервного навчання фахівців сфери охорони здоров'я давно є поширеною

практикою в розвинутих країнах Європи, Америки та Азії, зокрема у Великій Британії, США, Польщі, Чехії, Швеції, Сінгапурі та інших. Для українських лікарів такий компонент почав діяти вже з 2019 року. Згідно з наказом МОЗ України №446 від 22.02.2019р [3].

Починаючи з 1 січня 2020 кожен лікар упродовж року має набрати щонайменше 50 балів БПР. Бали нараховуються за різні види навчання, які лікар вільно обирає на основі запропонованого МОЗ України переліку видів діяльності. Загалом кількість балів не обмежена, проте щорічний обов'язковий мінімум – саме 50 балів.

Лікар сам обиратиме цікаві та зручні для нього теми та формати навчання. Можна обирати заходи як в Україні, так і за її межами, навчатись дистанційно та стаціонарно, у державному чи приватному освітньому закладі і найголовніше – відповідно до індивідуальної потреби лікаря. За кожен вид навчання лікарю нараховуватиметься певна кількість балів, що зазначена в додатку до порядку проведення атестації лікарів.

Згідно з довідником кваліфікаційних характеристик професій працівників [4] лікар отоларинголог застосовує сучасні методи дослідження, діагностики та лікування; постійно удосконалює свій професійний рівень.

Лікар повинен знати топографічну та клінічну анатомію верхніх дихальних шляхів і вуха у віковому аспекті; загальні та спеціальні методи дослідження в отоларингології; клініку, сучасні методи профілактики, діагностики та лікування захворювань ЛОР-органів.

Повинен вміти визначити необхідність і об'єм спеціальних методів дослідження (лабораторних, рентгенологічних, функціональних та ін.), інтерпретувати їх результати.

Мета дослідження. Проаналізувати можливість платформи «Школа доказової медицини» для отримання професійних компетентностей лікарями отоларингологами з питань діагностики.

Результати дослідження та їх обговорення. Медична освітня платформа «Школа доказової медицини» являє собою інформаційний онлайн ресурс, завдяки якому відбувається взаємодія між носіями та споживачами медичної освіти. Платформа містить різноманітні способи безпосередньої та дистанційної взаємодії у вигляді онлайн трансляцій конференцій, збережених відео-лекцій, статей, чат-ботів, а також передбачає контроль отриманих знань у вигляді електронного тестування. Освітня платформа «Школа доказової медицини» розміщена на власному сайті <https://shdm.school>, а також представлена на відєохостингу YouTube <https://www.youtube.com/channel/UC8tBV9WNW2htFQ14BhoC5BQ>, де на канал ШДМ підписані 8890 підписників, та у соціальній мережі Facebook – з кількістю фоловерів 20 тис. Зручна організація сайту та наявність контролю знань дозволяє користувачам здобувати нові знання і підвищувати свою кваліфікацію, що відповідає концепції безперервного професійного розвитку. Згідно з наказом МОЗ України №446 від 22.02.2019р. за участь в заходах БПР лікар може отримати 50 балів протягом року, що

повинно бути підтверджено відповідними сертифікатами.

Для засвоєння професійних компетентностей з питань діагностики на платформі «Школа доказової медицини» для лікарів отоларингологів підготовлено, прочитано та записано цикл лекцій та клінічних розглядів. Зокрема для ознайомлення лікарів отоларингологів з можливостями променевих методів діагностики при візуалізації патологій носа, приносних пазух авторами було підготовлено цикл коротких змістовних лекцій по цій тематиці. В лекціях наголошено на перевагах і недоліках рентгенографії, комп'ютерної томографії, магнітно-резонансної томографії при візуалізації додаткових пазух носа, вуха, гортані. Окремо виділено можливості конусно-променевої комп'ютерної томографії (КПКТ), яка на сьогоднішній день є високоінформативним методом дослідження кісток і порожнин лицевого черепа. В окремому повідомленні, присвяченому цьому методу, розкрито принцип формування зображення, його переваги та обмеження. Для того, щоб лікарі отоларингологи самі могли переглядати та аналізувати результати КПКТ, їх ознайомлено з програмою покрокового аналізу зображень, яка є на диску, та самими зображеннями в аксіальній, сагітальній та фронтальній площинах. У лекції також надано основні променеві ознаки та диференціально-діагностичні критерії захворювань носа та приносних пазух.

З метою зменшення кількості необґрунтованих радіологічних обстежень та оптимізації променевої діагностики наступна лекція присвячена порядку призначення та використання методів променевої діагностики в оториноларингології згідно з Національним керівництвом для лікарів, які направляють пацієнтів на радіологічні дослідження [5].

У цьому керівництві наголошено на обмежених можливостях рентгенографії при діагностиці захворювань навколоносових пазух та використанні комп'ютерної томографії як «золотого стандарту» при цій патології.

Для розуміння лікарями необхідності оптимізації методів радіології звернуто увагу на дози опромінення, які отримують пацієнти при проведенні досліджень, та рекомендовані рівні медичного опромінення згідно з ОСПУ-2005 [6].

Для лікарів отоларингологів важливими є знання топографічної і клінічної анатомії верхніх дихальних шляхів та вух. Тому для закріплення інформації, отриманої на додипломному рівні та в інтернатурі, прочитано лекцію по КТ анатомії лицевого та мозкового черепа, на якій проаналізовано зображення цих структур в аксіальній, сагітальній та фронтальній площинах. Звернуто увагу на структури остіомеатального комплексу та анатомічні особливості порожнини носа і приносних пазух.

Лекції, присвячені діагностиці астматичної або аспіринової тріади та мікозу приносних пазух, підготовлено і прочитано двома лекторами (отоларингологом та рентгенологом), що забезпечило слухачам набуття компетентностей з усіх методів діагностики цієї патології.

Після теоретичного матеріалу для засвоєння та покращення практичних компетентностей авторами на платформі школи доказової медицини лікарям

запропоновано окремі клінічні випадки з практики. Серед них:

- вазомоторний риніт;
- неефективне лікування хронічного риносинуситу та його корекція;
- цілорічний алергічний риніт;
- гострий бактеріальний риносинусит;
- одонтогенний верхньощелеповий синусит;
- пухлини верхньощелепної пазухи;
- рак решітчастого лабіринту;
- пухлина носоглотки, помилкова діагностика і лікування.

У кожному з них професором оториноларингологом представлено скарги, анамнез, ЛОР-статус пацієнта, дані лабораторних, інструментальних методів дослідження та попередній діагноз. Професором радіологом обгрунтовано вибір методу променевої діагностики цього пацієнта та детально проаналізовано отримані результати обстеження. Після цього спікерами обговорюється кінцевий діагноз та пропонується схема лікування. Окрему увагу лектори звертали на помилки в процесі обстеження та лікування пацієнтів з конкретною патологією та вибір методів згідно з позиціями доказової медицини.

16-17 жовтня 2020 р. на платформі школи доказової медицини відповідно до карантинних обмежень, пов'язаних із пандемією COVID-19, в режимі онлайн проведено захід під назвою «EPOS CONGRESS 2020 Фокус: Риносинусит». Після прослуховування доповідей на конгресі та використовуючи матеріали, яким присвячене наше повідомлення, лікарі оториноларингологи мали можливість пройти тестування та отримати сертифікат на 30 балів безперервного професійного розвитку в 2020 році.

На конференцію зареєструвалось 4502 лікарів. Відбулось 9476 сесій, тобто в середньому один лікар повертався на сайт для перегляду конференції три рази протягом двох днів. Безперечною перевагою освітніх онлайн платформ є можливість швидко проаналізувати характеристики слухачів. Так, серед лікарів, що приймали участь у «EPOS CONGRESS 2020 Фокус: Риносинусит», чоловіки та жінки представлені практично рівноцінно (54,15 % чоловіків та 45,85 % жінок). Найбільша частка споживачів онлайн конференції – 61 % належали до категорії осіб молодого віку (18-34 роки), при цьому вікова категорія 25-34 роки склала 33,50 %. Категорія 18-24 роки, яка переважно представлена інтернами, склала 27,50 %. Наступними були категорії 35-44 роки та 45-54 роки, частка яких склала 15,50 % та 12,50 % відповідно. Лікарі віком старше 55 років склали 11,00% від усіх учасників. Вказана інформація дозволяє зробити висновок, що новими методами БПР цікавляться переважно лікарі молодого віку.

Практично всі слухачі, 98,33 %, знаходились в Україні, що є очікуваним, адже офіційною мовою конференції була українська.

Цікавим є те, що переважна більшість лікарів, 72,3%, для перегляду конференції використовують мобільні телефони, і це повинно враховуватись в організації технічних характеристик трансляції та сайту освітнього ресурсу.

Висновки. Таким чином, розроблена і запропонована методика може бути використана для покращення професійних компетентностей лікарів оториноларингологів.

References:

1. Khomenko KP. Formuvannya profesiinoi kompetentnosti maibutnikh likariv v universytetakh Polshchi [dysertatsiia]. Kyiv: Nats. acad. ped. nauk; 2017. P.19.
2. Divnych TI. Novitni tekhnolohii navchannia u pidhotovtsi maibutnikh likariv-stomatolohiv. Visnyk problem biolohii medytsyny. 2014; 4(2):39-42.
3. Nakaz MOZ Ukrainy №446. [Internet]. Deiaci pytannia bezperernoho profesiinoho rozvytku likariv; 2019 [updated 2019 Feb 22]. Available from: <https://moz.gov.ua/article/ministry-mandates/nakaz-moz-ukraini-vid-22022019--446-deiaci-pitanja-bezperernogo-profesijnogo-rozvytku-likariv>.
4. Nakaz MOZ Ukrainy № 117. [Internet]. Dovidnyk kvalifikatsiinykh kharakterystyk profesii pratsivnykiv. Vypusk 78. Okhorona zdorovia; 2002 [updated 2002 Mar 29]. Available from: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/va117282-02#Text>
5. Babii YS, editors. Natsionalne kerivnytstvo dlia likariv, yaki napravliaiut patsiientiv na radiolohichni doslidzhennia. Kyiv: Medytsyna Ukrainy; 2016. P.74.
6. Nakaz MOZ Ukrainy № 54. [Internet]. Pro zatverdzhennia derzhavnykh sanitarnykh pravyl "Osnovni sanitarni pravyla zabezpechennia radiatsiinoi bezpeky Ukrainy". 2005 [updated 2005 May 20]. Available from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0552-05#Text>

УДК 378.046.4+616

ВОЗМОЖНОСТИ ПЛАТФОРМЫ «ШКОЛА ДОКАЗАТЕЛЬНОЙ МЕДИЦИНЫ» ДЛЯ ПОВЫШЕНИЯ ПРОФЕССИОНАЛЬНОЙ КОМПЕТЕНТНОСТИ ВРАЧЕЙ ОТОЛАРИНГОЛОГОВ

В.И. Попович¹, П.Ф. Дудий², И.В. Кошель³,
А.С. Кондрацкая⁴

¹Ивано-Франковский национальный медицинский университет, г. Ивано-Франковск, Украина:

¹кафедра оториноларингологии и офтальмологии с курсом хирургии головы и шеи,

ORCID ID: 0000-0002-2898-8474,

e-mail: popovychvasyl@gmail.com;

²кафедра радиологии и радиационной медицины,

ORCID ID: 0000-0002-7898-1596,

e-mail: dudijpf@ukr.net;

³кафедра терапии и семейной медицины ПО,

ORCID ID: 0000-0002-5466-4537,

e-mail: ivannakoshel@gmail.com;

⁴Прикарпатский национальный университет имени

Василия Стефаника, кафедра экономической

кибернетики, г. Ивано-Франковск, Украина,

ORCID ID: 0000-0003-0628-2224,

e-mail: ak@eventeam.com.ua

Резюме. Статья посвящена актуальной проблеме модернизации современной системы высшего медицинского образования. Внедрение системы непрерывного профессионального развития для врачей поставило новые требования к педагогическим технологиям и формату обучения, особенно в условиях пандемии COVID-19. Перспективными в этом плане являются образовательные платформы, например, «Школа доказательной медицины» – информационный онлайн ресурс, благодаря которому происходит взаимодействие между носителями и потребителями медицинского образования. Платформа содержит разнообразные способы непосредственного и дистанционного взаимодействия, а также предусматривает контроль полученных знаний в виде электронного тестирования.

Цель исследования: проанализировать возможности платформы «Школа доказательной медицины» для получения профессиональных компетентностей врачами отоларингологами по вопросам диагностики.

Для усвоения профессиональных компетентностей по вопросам диагностики на платформе «Школа доказательной медицины» для врачей отоларингологов подготовлено, прочитано и записано цикл лекций и клинических случаев. На конференцию зарегистрировались 4502 врачей. Было осуществлено 9476 сессий, то есть в среднем один врач возвращался на сайт для просмотра конференции три раза в течение двух дней. Проведенный анализ показал, что новыми методами непрерывного профессионального развития интересуются преимущественно врачи молодого возраста. Практически все слушатели, 98,33 %, находились в Украине. Большинство врачей, 72,3%, для просмотра использовали мобильные телефоны.

Разработанная и предложенная методика может быть использована для улучшения профессиональных компетентностей врачей.

Ключевые слова: медицинское образование, непрерывное профессиональное развитие.

UDC 378.046.4+616

THE POTENTIAL OF THE “SCHOOL OF EVIDENCE-BASED MEDICINE” PLATFORM FOR PROFESSIONAL DEVELOPMENT OF OTOLARYNGOLOGISTS

V.I. Popovych¹, P.F. Dudiy², I.V. Koshel³,
A.S. Kondratska⁴

*Ivano-Frankivsk National Medical University,
Ivano-Frankivsk, Ukraine:*

¹Department of otolaryngology, ophthalmology with a course of head and neck surgery,
ORCID ID: 0000-0002-2898-8474,
e-mail: popovychvasyl@gmail.com;

²Department of radiology and radiation medicine,
ORCID ID: 0000-0002-7898-1596,
e-mail: dudijpf@ukr.net;

³Department of the therapy and family medicine of the faculty of postgraduate education,

ORCID ID: 0000-0002-5466-4537,

e-mail: ivannakoshel@gmail.com;

⁴Vasyl Stefanyk Precarpathian National University,
department of economic cybernetics,
Ivano-Frankivsk, Ukraine,

ORCID ID: 0000-0003-0628-2224,

e-mail: ak@eventeam.com.ua

Abstract. The paper is devoted to the urgent need for the modernization of the system of higher medical education and its integration into the World educational space. The introduction of the system of continuing professional development for medical specialists has put new demands on teaching technologies and training format, especially in the context of the COVID-19 pandemic. Mastering the learning material depends on the effectiveness of interaction between the participants in the teaching and learning process. Its ultimate objective is to obtain the competencies that ensure specialists' professional development in their further independent practice. The result depends on teaching technology; needless to say, however, the choice of teaching technology depends on the field of education. This is especially true for medical education, where teaching involves both theory and practice. Therefore, medical education platforms are promising; for example, “School of Evidence-Based Medicine” that is an online information resource due to which providers and recipients of medical education can interact. The platform offers various methods of direct and online interaction including live streaming conferences, broadcasting recorded video lectures, articles, chatbots, as well as provides for the control of the knowledge acquired (e-tests).

The aim of the research: to analyze the potential of the “School of Evidence-Based Medicine” platform for acquiring professional diagnostic skills in otorhinolaryngology.

A series of lectures and case reports were prepared, recorded, and delivered to otorhinolaryngologists for the purpose of their acquisition of professional competencies in diagnostics. To familiarize otolaryngologists with the possibilities of imaging diagnostic methods in visualizing diseases of the nose and paranasal sinuses, the authors prepared a series of short informative lectures. The lectures devoted to the diagnosis of asthma, or aspirin triad and paranasal sinus mycosis were prepared and delivered by two lecturers (an otolaryngologist and a radiologist), that ensured the acquisition of competencies in all the methods for diagnosing this pathology. After presenting theoretical material, single case reports were offered to physicians for the purpose of mastering and improving the competencies. On October 16-17, 2020, an online event “EPOS CONGRESS 2020 Focus: Rhinosinusitis” was held on the “School of Evidence-Based Medicine” platform in accordance with COVID-19 quarantine restrictions. After listening to the congress reports and using the materials to which our paper is devoted, otolaryngologists had the opportunity to be tested and obtain the certificate, thereby earning 30 Continuing Professional Development points in 2020.

An undeniable advantage of online educational platforms is the ability to quickly analyze the characteristics of attendees. In total, there were 4,502 physicians who registered for the conference. There were held 9,476

sessions, i.e., on average 1 physician returned to the site to watch the conference three times over two days. According to the analysis made, we can conclude that young doctors are those who are mainly interested in new methods of continuing professional development. Most of the attendees (98.33%) were from Ukraine. The vast majority of doctors (72.3%) used their cell phones to watch the conference.

The developed and proposed method can be used for improving professional competencies of otorhinolaryngologists.

Keywords: Medical Education, Continuing Professional Development.

Стаття надійшла в редакцію 08.02.2021 р.